

ОПИТУВАННЯ

впливу релокації бізнесу

на приймаючу територіальну громаду

вересень 2024

Загальна інформація

Опитування проводилось **Всеукраїнською Асоціацією ОТГ** на базі Платформи «Економіка та інвестиції» спільно з науковцями **Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана**.

В рамках науково-дослідницького проекту молодих вчених «**Переміщений бізнес у ревіталізації регіональних екосистем України**» (державний реєстраційний номер 0123U100357), що виконується на базі **Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана**.

Загальна інформація

В опитуванні взяли участь **144** громади, з всіх регіонів України, крім Донецької та Луганської областей. **53.2 %** - міські, **25.5 %** селищних та **21.3 %**, сільських громад.

Опитування проводилось протягом **серпня-вересня 2024 року**.

Мета опитування: оцінити вплив релокованого (переміщеного) бізнесу на приймаючу територіальну громаду щодо розроблення пропозицій ефективної взаємодії між бізнесом та приймаючою громадою.

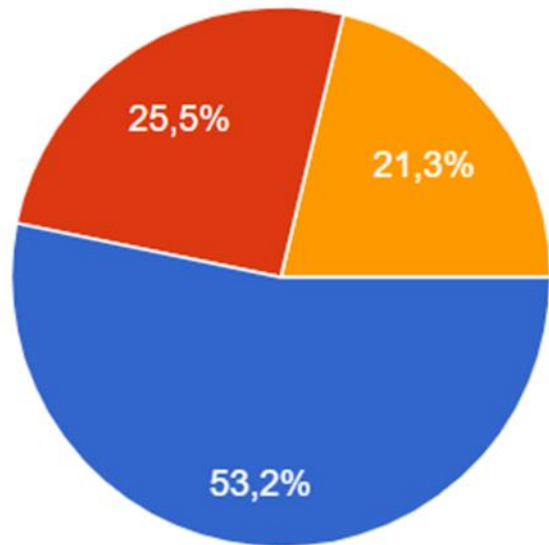
Цільова аудиторія: голови громад, заступники голів, старости, керівники структурних підрозділів ОМС.

Найбільша кількість респондентів з **Одеської, Київської, Полтавської та Закарпатської** областей.

В опитуванні брали участь всі регіони України крім Донецької та Луганської областей

Всього взяли участь **144** громади

- міська
- селищна
- сільська

У разі використання результатів опитування, посилання на Всеукраїнську Асоціацію ОТГ та Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана є **обов'язковим**.

Оцініть загальний вплив релокованого бізнесу на Вашу громаду

Виходячи з опитування **144 респондента**, релокація бізнесу загалом має позитивний вплив на громаду.

47% опитаних, відзначають **переважно позитивні зміни**, що свідчить про сприятливий вплив на економіку, зайнятість та розвиток місцевої інфраструктури.

27% респондентів вважають, що релокований бізнес **не має суттєвого впливу** на громаду.

Вплив переміщеного бізнесу на економічну ситуацію у Вашій громаді

9.0 % респондентів відзначили **збільшення пропозиції товарів і послуг**

18.1 % зауважили **збільшення робочих місць**

16.7% респондентів зазначили **збільшення податкових надходжень у бюджет громади**

9.7 % вважають **збільшення частки малого та середнього бізнесу**

Які основні сектори діяльності релокованого бізнесу

Релокований бізнес у громадах **переважно** представлений у сферах:

22.2 % гуртової та роздрібної торгівлі, а також ремонту автомобілів і мотоциклів

13.9% сільське, лісове і рибне господарство

11.8 % надання послуг проживання і харчування

9.7% обробна промисловість

6.3% освіта

5.6 % складає охорона здоров'я та будівництво

3.5% інформація і зв'язок

менші сегменти складають:

2.8% професійна, наукова і технічна діяльність мистецтво, організація розваг і відпочинку

2.1% транспортування і зберігання, діяльність домогосподарств з найманими працівниками

інші сектори, які мають менше **1.0 %** включають:

- гірничодобувну промисловість,
- електропостачання, газопостачання,
- подачу пари та кондиціонування повітря, водопостачання, каналізацію та управління відходами, фінансову і страхову діяльність,
- операції з нерухомістю,
- адміністративну діяльність,
- державне управління і оборону.

а також надання **інших послуг**, частка яких складає **14.6%**, при цьому деталі не уточнені.

З яких областей було переважно переміщено бізнес до Вашої громади

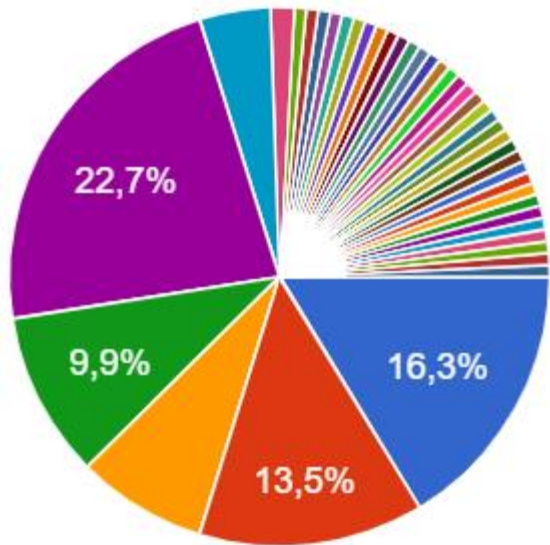

Основними регіонами, з яких найбільше було переміщено бізнес до громад, є:

19.2% Донецька
14.9% Харківська
5.7% Луганська

Це свідчить про те, що найбільша частка релокованих підприємств походить з регіонів, які зазнали найбільших негативних впливів через війну, що підкреслює важливість підтримки таких підприємств у нових громадах для їх подальшого відновлення та розвитку.

Як Ви оцінюєте вплив релокованого бізнесу на бюджет Вашої громади з погляду збільшення податкових надходжень

- податкові надходження зросли за ра...
- податкові надходження залишилися...
- податкові надходження зменшилися...
- податкові надходження зросли, але...
- важко відповісти
- -
- відсутній релокований бізнес
- Такого виду бізнесу нема

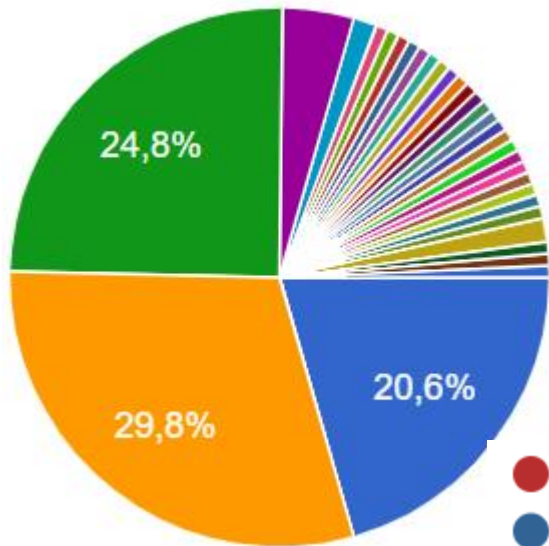
- Відсутній релокований бізнес
- У нашій громаді немає релокованог...
- відсутній релокований бізнес віддток
- відсутні підприємства, які релокован...
- надходження збільшились в том...
- На території громади немає релоко...
- немає релокованого бізнесу
- Відсутні релоковані підприємства в г...

16,3% респондентів відзначили, що податкові надходження зросли завдяки діяльності релокованих підприємств, що свідчить про їхній позитивний економічний вплив

13,5% вважають, що податкові надходження залишилися на тому ж рівні

9,9% відзначають збільшення податкових надходжень, але не пов'язують це з релокацією бізнесу.

Оцініть вплив переміщеного бізнесу на конкуренцію у Вашій громаді

- позитивний вплив: посилення ринкової конкуренції
- негативний вплив: послаблення ринкової конкуренції
- відсутній вплив на регіональну конкуренцію
- важко відповісти
- -
- відсутній релокований бізнес
- відсутня
- Відсутній такий вид бізнесу

- Відсутній релокований бізнес
- відсутні підприємства, які релоковані
- не має конкуренції, як і бізнесу
- На території громади немає релокованого бізнесу
- немає переміщеного бізнесу
- Відсутні релоковані підприємства в громаді
- в громаді релокованого бізнесу немає
- Переміщений бізнес у громаді відсутній

20,6% респондентів відзначили **позитивний вплив: посилення ринкової конкуренції за рахунок диверсифікації пропозиції на ринку, високої якості продукції/послуг, кваліфікованої робочої сили, тощо**

29,8% вважають, що **відсутній вплив на регіональну конкуренцію**

24,8% опитаних вагалися з **відповіддю**, що може свідчити про недостатню інформацію або відсутність чітко виражених змін на ринку.

Оцініть характер інноваційності компаній, які перемістилися у Вашу громаду

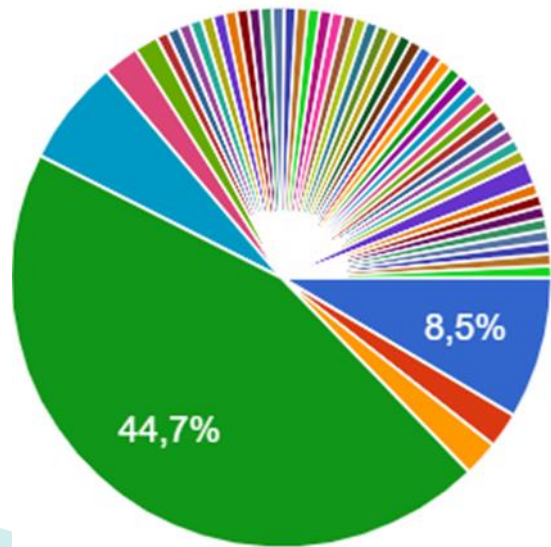
- високий: переміщені компанії є переважно інноваційно активними
- невисокий: незначна частка переміщених компаній є інноваційно активними
- відсутній вплив на розвиток інновацій: переміщені компанії не є інноваційно активними
- важко відповісти
- -
- відсутній релокований бізнес
- немає
- Нема
- Відсутній релокований бізнес
- У нашій громаді немає релокованих компаній
- відсутні підприємства, які релоковані з інших громад
- На території громади немає релокованих компаній
- не переміщалися компанії
- Відсутні релоковані підприємства в громаді
- в громаді релокованого бізнесу немає
- Переміщений бізнес у громаді відсутній

16,3% респондентів вважають, що **високий: переміщені компанії є переважно інноваційно активними**

Однак **11,3%** зазначають, що **невисокий: незначна частка переміщених компаній є інноваційно активними**

20,6% опитаних вважають, що **відсутній вплив на розвиток інновацій: переміщені компанії не є інноваційно активними**

За рахунок чиїх фінансових та організаційних зусиль відбувалася релокація до Вашої громади

- Програми з релокації українських підприємств
- Волонтерські організації та благодійні фонди
- Кошти донорів
- Власні кошти переміщених підприємств
- Гранти приватних спонсорів (Нова Платформа)
- немає
- важко відповісти
- Відсутній релокований бізнес
- У нашій громаді немає релокованих підприємств
- відсутні релоковані підприємства
- відсутні підприємства, які релокувалися
- не відбувалася
- На території громади відсутні підприємства

▲ 2/7 ▼

Згідно з даними опитування, релокація бізнесу до громади відбувалася здебільшого за рахунок власних коштів підприємств

44,7% респондентів зазначили саме цей фактор, що вказує на значну **фінансову самостійність релокованих компаній**.

8,5% опитаних вказали на участь у **Програмі релокації українських підприємств, ініційованій Міністерством економіки України**, що свідчить про менший вплив державної підтримки в цьому процесі.

Волонтерські організації, благодійні фонди та кошти донорів зіграли незначну роль у релокації, отримавши по **2,1%** відповідей.

З якими складнощами на рівні Вашої громади зіткнувся переміщений бізнес

Переміщений бізнес у вашій громаді стикається з кількома важливими проблемами. Найбільше проблем становить **нестача кваліфікованих працівників**, на що вказують **23.6%** респондентів. Це є найбільш значущою перешкодою, що обмежує розвиток підприємств.

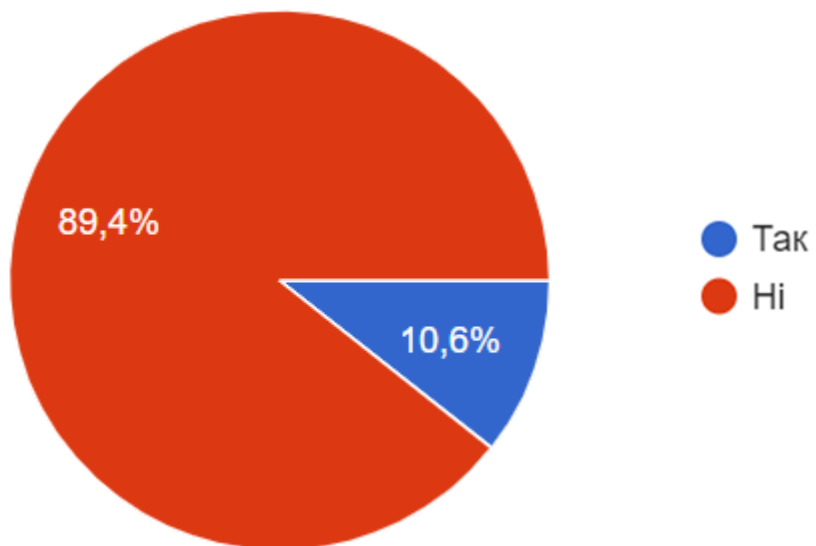
Висока вартість оренди нежитлових приміщень, таких як цехи та лабораторії, є проблемою для **13.2%** респондентів, що додає фінансовий тиск на бізнес.

Ще **11.8%** респондентів відзначають **нестачу підприємств, які забезпечують допоміжні процеси**, такі як постачання сировини, логістика та обладнання, що ускладнює роботу підприємств.

Крім того, **11.1%** респондентів стикаються з проблемою **високих витрат на оренду квартир для працівників**.

Складнощі з локацією та розміщенням вказують **22.2%** респондентів, що свідчить про труднощі у пошуку і забезпеченні відповідних приміщень для бізнесу.

Чи залучала Ваша громада зовнішнє фінансування в рамках запровадження програм підтримки релокованого бізнесу

Якщо у питанні Ви відповіли "так", то уточніть які саме

У рамках запровадження програм підтримки релокованого бізнесу, **89.4%** громад не залучали зовнішнє фінансування.

Проте **10.6%** громад відповіли, що таке фінансування було залучено. Серед них, більшість отримала гранти **85.1%**, а **14.9%** скористалися кредитами від міжнародних партнерів.

На Вашу думку, які є найбільш пріоритетні форми підтримки держави переміщеному бізнесу

Згідно з опитуванням, найбільш пріоритетними формами державної підтримки для переміщеного бізнесу респонденти вважають:

63.2 % надання податкових пільг та **53.4 %** пільгових кредитів

Також **41.0 %** опитаних вказали на важливість сприяння виходу на нові ринки збуту, включно з іноземними.

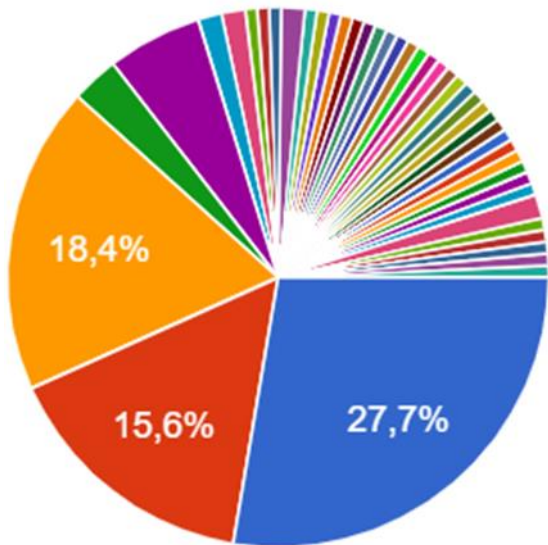
Пряме фінансування як форма підтримки також є популярним варіантом, отримавши підтримку від **29.9%** респондентів.

Серед інших форм державної підтримки — забезпечення ефективної роботи технопарків та інкубаторів **17.4%**, сприяння підготовці кваліфікованих фахівців **26.4%**, а також обмін знаннями та технологіями з іноземними компаніями **15.3%**

Менш пріоритетними є сприяння формуванню підприємницької культури **11.1%** та захист прав інтелектуальної власності **5.6%**.

Лише **4.9%** респондентів вважають, що держава не має надавати підтримку переміщеному бізнесу.

На Вашу думку, переміщений бізнес до Вашої громади після закінчення воєнних дій має наміри

- залишитись у Вашій громаді
- повернутись до свого регіону/громади
- провадити діяльність на 2 регіони/гр...
- якщо інше, то уточніть що саме в ро...

- Відсутній релокований бізнес
- У нашій громаді немає релоков:
- релокований бізнес відсутній
- відсутні підприємства, які релок
- бізнесу переміщеного не має
- На території громади відсутні пі,
- На території громади немає рег
- немає переміщеного бізнесу

27.7% після закінчення воєнних дій більшість релокованого бізнесу має намір **залишитись у громаді**

18.4% підприємств планують **повернутись до свого початкового регіону чи громади,**

15.6% компаній мають намір **працювати одночасно в двох регіонах**

Чи є у Вашій громаді спеціальні банківські програми або продукти, розроблені для підтримки переміщеного бізнесу

48.9% респондентів вказали, що у громаді **відсутні спеціальні банківські програми або продукти**, розроблені для підтримки переміщеного бізнесу

При цьому **36.9%** опитаних **вагалися з відповіддю**, що може свідчити про недостатню поінформованість щодо наявних можливостей або про відсутність чітко виділених програм, орієнтованих на підтримку релокованих підприємств.

Чи вважаєте Ви, що місцеві банки підтримують переміщений бізнес у Вашій громаді

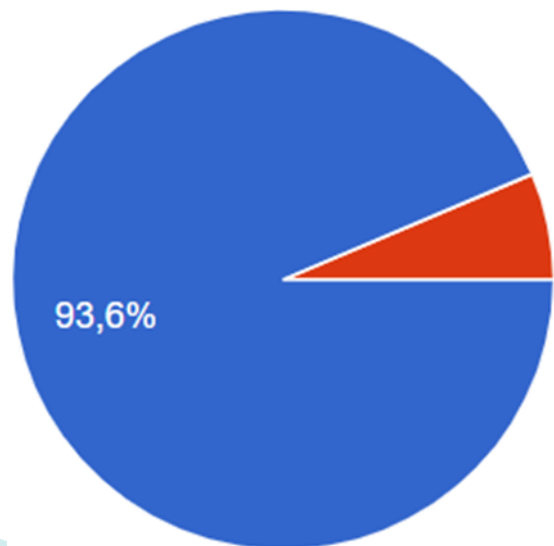
більшість респондентів **58.2%** вагалися із **відповіддю**, що свідчить про недостатню обізнаність або невиразну роль місцевих банків у підтримці переміщеного бізнесу.

Лише **7.1%** вважають, що місцеві банки **активно підтримують релоковані підприємства**,

а ще **6.7%** вказали на **певну, але недостатню підтримку**.

Водночас **12.8%** респондентів зазначили, що **місцеві банки не надають жодної підтримки**. Це вказує на необхідність більш активної участі банків або покращення інформування щодо доступних програм для релокованого бізнесу.

Чи існують спільні ініціативи між банками та місцевою владою у Вашій громаді, спрямовані на підтримку переміщеного бізнесу

- Ні
- Так, вкажіть які саме в розділі "інше"

У переважній більшості громад **93.6%** спільні ініціативи між банками та місцевою владою для підтримки переміщеного бізнесу **відсутні**.

Це свідчить про **недостатню взаємодію між фінансовими установами та органами влади на місцях** у питанні допомоги релокованим підприємствам.

Водночас, лише **6.3%** респондентів зазначили, що такі **ініціативи існують**, проте не надали конкретних прикладів.

На Вашу думку, які банківські ініціативи можуть бути корисними для підтримки переміщеного бізнесу у Вашій громаді

За результатами опитування, найбільш корисними банківськими ініціативами для підтримки переміщеного бізнесу в громаді респонденти вважають **спеціальні кредитні програми** зі зниженими відсотковими ставками **72.9%** та **кредитні канікули** для новоприбулих бізнесів **46.5%**.

Також значна частка **41.0%** підтримує ідею **розробки спеціальних банківських продуктів** для релокованого бізнесу.

Інші корисні ініціативи включають сприяння у **доступі до міжнародного фінансування 24.4%** та **надання консультаційних послуг** з фінансового планування і управління **21.5%**.

Менш популярними, але також важливими є **семінари та тренінги** для підвищення фінансової грамотності **13.9%** та **підтримка валютних операцій 9.0%**. Це вказує на широкий спектр фінансових інструментів і послуг, які могли б сприяти успішній інтеграції та розвитку релокованого бізнесу.

Результати опитування виявили низку важливих аспектів щодо впливу релокованого бізнесу на громади та необхідність більш тісної **співпраці між банками й місцевою владою**. Переважна більшість громад **93.6% не мають активних ініціатив між банками та владою** для підтримки переміщеного бізнесу, проте **6.3%** респондентів повідомили про наявність таких програм, зокрема **спеціальних кредитів** та інших заходів. Це свідчить про те, що **існує потреба у створенні та розширенні таких ініціатив на загальнонаціональному рівні**.

Опитування також виявило великий **попит на банківську підтримку**. Респонденти відзначили важливість **спеціальних кредитних програм із зниженими відсотковими ставками, кредитних канікул, а також консультаційних послуг із фінансового планування**. Це може значно допомогти релокованому бізнесу в **стабілізації та розвитку** на нових територіях.

Окрім фінансової підтримки, **навчальні та консультаційні ініціативи** також відіграють ключову роль у процесі адаптації підприємств. Проте, деякі громади зазначили **відсутність релокованого бізнесу**, що підкреслює необхідність **покращення інформування та стимулювання переміщення бізнесу** до менш залучених регіонів. Це вказує на можливість для банків і місцевої влади активно залучати такі громади до **програм підтримки**.

Загалом, результати опитування демонструють **потребу у підвищенні обізнаності серед банків та місцевої влади** щодо важливості їх **співпраці для підтримки релокованого бізнесу**. Також рекомендується **розробка універсальних банківських продуктів та активізація програм підтримки**, які б охоплювали ширше коло громад і сприяли економічному розвитку на місцевому рівні.

**ЗАПРОШУЄМО ПІДПИСАТИСЯ НА
НАШІ СТОРІНКИ**

КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ОТГ

office@hromady.org

+380689141735

ВЕБ-САЙТ

FACEBOOK

TELEGRAM

YOUTUBE

VIBER

